

# KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

## Monikulttuurisuus Ylen alueuutisissa

Tarkastelussa etniset ja kielelliset vähemmistöt Tampereen toimituksen uutisissa

Kanerva Jalarvo

Kulttuurialan opinnäytetyö  
Viestinnän koulutusohjelma  
Medianomi (AMK)

TORNIO 2011

## TIIVISTELMÄ

Jalarvo, Kanerva 2011. Monikulttuurisuus Ylen alueuutisissa. Tarkastelussa etniset ja kielelliset vähemmistöt Tampereen toimituksen uutisissa

Opinnäytetyö. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Kulttuuriala. Viestinnän koulutusohjelma. Sivuja 38.

---

Opinnäytetyöni aihe on monikulttuurisuus Tampereen radion uutisissa ja Hämeen uutisissa. Monikulttuurisuudella tarkoitan etnisiä, kielellisiä ja kulttuurisia vähemmistöryhmiä käsittelevien uutisten esiintymistä valtaväestöstä kertovien uutisten rinnalla. Tavoitteenani on selvittää, mitä monikulttuurisuus on Tampereen alueuutisissa. Tehtäväni on myös kartoittaa kuinka laajaa ja monipuolista uutisointi etnisistä vähemmistöistä on radio- ja televisiouutisissa. Tarkastelen myös sitä, miten etnisiä vähemmistöjä uutisissa käsitellään. Lisäksi vertailen uutisten jakautumista radio- ja tv-uutisiin.

Teoreettisessa viitekehyksessä selvitän tarkemmin, miten etniset vähemmistöryhmät on mediassa aiemmin esitetty. Teoriaosuudessa perehdyn myös siihen, kuinka etnisiä vähemmistöjä perinteisesti journalismissa käsitellään, ja millaisia ongelmia esimerkiksi turvapaikanhakijoita sekä maahanmuuttajia käsittelevissä uutisissa saattaa esiintyä. Pohjaan analyysini monikulttuurisuudesta Tampereen radion uutisissa ja Hämeen uutisissa tähän teoriaosuuteen. Työni on toiminnallinen tapaustutkimus.

Tietoperustana opinnäytetyössäni on työharjoitteluni aikana keräämäni uutisaineisto, jota analysoin aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin. Lisäksi analysoitavan uutisaineiston tukena ovat puolistrukturoidut teemahaastattelut, jotka tein Tampereen radion uutispäälliköiden kanssa. Käytän teemahaastattelujen analysoinnissa myös laadullista sisällönanalyysia. Työni teososa on neljä työharjoittelun aikana toimittamaani efektisähköä, jotka käsittelevät monikulttuurisuutta. Työharjoitteluni aikana havainnoin muun muassa sitä, miten monikulttuuriset uutisaiheet nousivat esiin toimituksessa. Opinnäytetyöni pohjaa alan kirjallisuuteen ja aiheesta aiemmin tehtyihin tutkimuksiin sekä omiin kokemuksiini ja havaintoihini työharjoittelun aikana.

Mielestäni Tampereen toimituksessa olisi pyrittävä tuomaan uutisissa enemmän esiin etnisiä vähemmistöryhmiä itseään kiinnostavia aiheita. Tutkimustulosteni mukaan monikulttuurisia aiheita käsittelevä uutisointi on pääosin viranomaislähtöistä. Tärkeää on, että etniset ja kielelliset vähemmistöt pyritään myös ottamaan mukaan osaksi niin sanottua normaalijournalismia.

Asiasanat: monikulttuurisuus, etniset vähemmistöryhmät, journalismi, Tampereen radio, Hämeen uutiset

## ABSTRACT

Jalarvo, Kanerva 2011. Multiculturalism at the local news of Yle. Survey on ethnic and lingual minorities in the news agency of Tampere

Bachelor's Thesis. Kemi-Tornio University of Applied Sciences. Business and Culture. Degree Programme of Media Arts. Pages 38.

---

The topic of my thesis is multiculturalism in the news of radio of Tampere and the news of Häme. By 'multiculturalism' I mean to refer to how the news about the minority groups, whose language, culture and ethnic origin can differ from those of the majority group, are presented alongside the news about the majority of the population. My goal is to find out and analyse what multiculturalism is in the local news of Tampere. In my thesis I try to furthermore research how broad the news coverage is, and also how diverse is the content of the news about ethnic minorities. My aim is also to survey how ethnic minorities are treated in the news stories. I also compare how the news stories divide between radio and television.

The theoretical context surveys more specifically how ethnic minorities have been previously presented in the media. The theoretical part also specifies how ethnic minorities have traditionally been treated in journalism and what kind of problems might occur in the news stories, i.e. about asylum seekers and immigrants. This theoretical part provides the basis for the analysis of multiculturalism in my research which focuses on multiculturalism manifested in the radio of Tampere and the news of Häme. My thesis is a functional case study.

The research material, which contains both radio and TV news, provides the basis for my study. The analyses of the material are processed by utilizing the approaches of qualitative content analysis. The semi-structured theme interviews with news executives support the research material. The product part comprises three radio telegraphs with a comment concerning multiculturalism which I edited during the practical training. While in the practical training, I also observed how multicultural news topics arise in the news agency of Tampere. My thesis mainly draws on the literature in the field, prior studies on the subject matter and the practical experience.

In my opinion, the news agency of Tampere should really try to bring up more news topics that are important to the ethnic minorities. The results suggest that the news about multiculturalism mainly originate from authorities. The most important issue is that ethnic and lingual minorities are integrated to be part of the news about the majority of the population.

Keywords: multiculturalism, ethnic minorities, journalism, the radio of Tampere, the news of Häme

# SISÄLLYS

## TIIVISTELMÄ

1 JOHDANTO .....	4
2 MONIKULTTUURISUUS .....	6
2.1 Monikulttuurisuuden näkyminen valtamediassa .....	7
2.2 Media ja monikulttuurisuus .....	8
2.3 Uutiskynnyksen ylittävät kielteiset uutiset .....	9
3 ETNISTEN VÄHEMMISTÖRYHMIEN KÄSITTELY JOURNALISMISSA .....	11
3.1 Maahanmuuttojournalismin problematiikka .....	11
3.2 Suvaitsevaisuusjournalismi .....	12
3.3 Tasavertaisuus vähemmistöryhmien välillä ja stereotypiat .....	13
3.4 Toimittajan näkökulma ja viranomaisen ääni .....	13
3.5 Sananvalinnat merkityksen luojina .....	14
4 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTON KERUU .....	16
4.1 Analysoitava uutisaineisto .....	16
4.2 Teemahaastattelut .....	20
5 MONIKULTTUURISUUS TAMPEREEN ALUEUUTISISSA .....	22
5.1 Monikulttuuristen uutisaiheiden nousu .....	22
5.2 Keskeiset aiheet monikulttuurisuutta käsittelevissä uutisissa .....	23
5.3 Etnisten vähemmistöryhmien käsittely .....	25
5.4 Itse toimitetut efektisähkeet .....	30
6 YHTEENVETO JA POHDINTA .....	34
6.1 Monikulttuurisuus on toimittajalle haaste .....	34
6.2 Tulevaisuuden näkymiä .....	35
LÄHTEET .....	36

## 1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni käsittelee monikulttuurisuutta Yleisradion alueellisissa uutisissa, Tampereen radion ja Hämeen uutisten toimituksessa. Tarkoitukseni on tutkia ja analysoida, miten ja millaisissa aiheissa etniset, kielelliset ja kulttuuriset vähemmistöryhmät ovat esillä Tampereen alueuutisissa. Monikulttuurisuudella tarkoitan työssäni edellä mainittuja vähemmistöryhmiä ja sitä, miten näitä vähemmistöjä käsitellään valtaväestöä käsittelevien uutisten rinnalla.

Monikulttuurisuus on keskeisellä sijalla 2000-luvun Suomessa. Vaikka maahanmuutto on sinänsä maassamme vanha ilmiö, ovat maahanmuuttajien määrät viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana kasvaneet merkittävästi. Verrattaessa esimerkiksi Keski-Euroopan maihin ovat maahanmuuttajamäärät suhteellisen pieniä Suomessa. Väestömuutos on silti tapahtunut lyhyessä ajassa tuoden uusia haasteita journalismille. Tutkin työssäni, miten maahanmuuttajia ja etnisiä vähemmistöä perinteisesti journalismissa käsitellään ja mitä mahdollisia ongelmia uutisoinnissa on. Tutkimuksessani keskityn tarkastelemaan Ylen Tampereen toimituksen uutisia.

Valitsin aiheen, koska monikulttuurisuus on mielenkiintoinen ja ajankohtainen asia. Monikulttuurisuus itsessään myös herättää paljon mielipiteitä ja tunteita kaikissa ihmisissä. Etnisiä, kielellisiä ja kulttuurisia vähemmistöjä käsittelevä uutisointi vaikuttaa niin valtaväestön käsitykseen ryhmistä, kuin myös itse vähemmistöryhmiin. Tämän vuoksi uutisointia kyseisistä vähemmistöistä on mielestäni perusteltua tarkastella kriittisesti. Lisäksi halusin itse tutkia toimittajan näkökulmasta, millaista hyvän uutisoinnin aiheesta pitäisi olla. Vaikka aiheesta on tehty aiemminkin laajoja tutkimuksia esimerkiksi valtamedioiden tasolla, en kuitenkaan löytänyt tutkimustani vastaavaa opinnäytetyötä. Aion myös esittää työssäni uutta tietoa siitä, miten aihetta käsitellään alueellisissa uutisissa. Lisäksi tämä on ensimmäinen etnisiä, kielellisiä ja kulttuurisia vähemmistöjä Ylen alueuutisissa käsittelevä opinnäytetyö, joka on toteutettu Tampereella.

Päätutkimuskysymykseni on seuraava: Mitä monikulttuurisuus on Tampereen alueuutisissa? Etsin opinnäytetyössäni vastausta siihen, missä aiheissa etniset, kielelliset ja kulttuuriset vähemmistöryhmät ovat esillä radio- ja tv-uutisissa ja mitä ongelmia uutisoinnissa mahdollisesti on. Monikulttuurisuutta käsittelevässä journalismissa on pe-

rinteenä, että uutisointi keskittyy muutamiin samoihin aiheisiin. Usein toistuvia uutisaiheita ovat maahanmuutto ja sen tuomat ongelmat sekä erilaiset konfliktit. Tyypillistä on, että etniset ja kielelliset vähemmistöt tulevat journalismissa esiin vain negatiivisten aiheiden kautta. Pohdin työssäni myös sitä, miten etnisiä ja ei-suomalaista alkuperää olevia vähemmistöryhmiä käsitellään Tampereen alueuutisissa, ja lisäksi vertailen uutisten jakautumista radio- ja tv-uutisiin.

Opinnäytetyöni koostuu tutkittavasta uutisaineistosta, haastatteluista ja teososasta, eli toimittamistani efektisähkeistä sekä omista havainnoistani ja kokemuksistani monikulttuuristen uutisaiheiden toimittamisessa. Kategorisoin ja tulkitsen uutisaineistoa laadullisen sisällönanalyysin keinoin. Lisäksi haastattelen toimituksen uutispäälliköitä ja käytän haastattelujen toteuttamistapana puolistrukturoitua teemahaastattelua. Jaottelin kysymysten teemat kolmeen aiheeseen ja niitä tarkentaviin alakysymyksiin. Neljää toimittamaani efektisähkettä käsittelem uutisaineiston analyysin yhteydessä. Kokonaisuudessaan aineisto on mielestäni kattava. Työni on toiminnallinen tapaustutkimus, jonka aihepiirinä on monikulttuurisuus uutisjournalismissa.

Työni on jäsennelty siten, että luku 2 käsittelee yleisesti monikulttuurisuutta ja siihen liittyviä käsitteitä sekä monikulttuurisuuden luomia haasteita journalismille. Luvussa 3 käsittelem sitä, millaisia ongelmia etnisiä vähemmistöryhmiä koskevassa uutisoinnissa ilmenee, kuten esimerkiksi stereotyyppien tahatonta vahvistamista, ja pohdin myös toimittajan vastuuta muun muassa sananvalintojen käytössä. Luvussa 4 taustoitan aineiston keruuta ja tutkimusmenetelmiä sekä kategorisoin aineiston sen tarkempaa analyysia varten. Luku 5 on aineiston ja haastattelujen analysointia ja luvussa 6 pohdiskelen työni tuloksia.

## 2 MONIKULTTUURISUUS

Monikulttuurisuuteen liittyvästä terminologiasta ei ole olemassa yksimielisyyttä. Monien käsitteiden määritelmistä kiistellään jatkuvasti. Selvitän tässä luvussa joitakin käsitteitä, joita käytän opinnäytetyössäni. (Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö)

Monikulttuurisuudella voidaan tarkoittaa hyvin erilaisia asioita. Laajasti monikulttuurisuudella tarkoitetaan eri kulttuurisia ja kielellisiä taustoja edustavien ryhmien tasa-arvoista rinnakkaiseloä. Kielitoimiston mukaan monikulttuurisuuden käsite tarkoittaa useaan kulttuuriin liittyvää tai usean kulttuurin piirteitä sisältävää kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Opinnäytetyössäni tarkastelen monikulttuurisuutta siitä näkökulmasta, miten kielelliset, etniset ja kulttuuriset vähemmistöryhmät näkyvät Ylen alueuutisissa suhteessa valtaväestöstä kertoviin uutisiin. Käytännössä tarkastelen työssäni uutisia, jotka käsittelevät ei-suomalaista alkuperää edustavia henkilöitä (esimerkiksi venäläisiä ja kurdeja) sekä etnisiä ja kielellisiä vähemmistöryhmiä (esimerkiksi romaneja). Olen kuitenkin rajannut suomenruotsalaiset tutkimuksen ulkopuolelle. (Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö)

Monikulttuurisuuteen liittyy myös useita termejä kuten etnisyys ja rasismi, jotka ovat monimerkityksellisiä ja kiistanalaisia käsitteitä. Niitä käytetään luokittelemaan ja kuvaamaan ihmisiä ja heidän toimintaansa (Raattila 2002, 15). Erik Allardtin (1981) tunnetun muotoilun mukaisesti ”etninen ryhmä on joukko ihmisiä, joilla on joitakin kulttuurisia, kielellisiä tai rodullisia erikoispiirteitä ja joilla ainakin osittain on yhteinen alkuperä ja jotka tuntevat kuuluvansa yhteen.” Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiön mukaan etnisyydessä keskeistä on kuitenkin ajatus yhteisestä taustasta, historiasta tai alkuperästä, joka erottaa ihmisiä toisistaan, vaikka kulttuuriset piirteet ja ominaisuudet olisivat samanlaisia. Nykykäsityksen mukaan rotuja selkeästi toisistaan erottavissa olevina fyysisinä kategorioina ei ole olemassa.

Opinnäytetyössäni käytän paljon myös käsitettä maahanmuuttaja, minkä vuoksi on hyvä selvittää, mitä termi pitää sisällään. Maahanmuuttaja on konkreettisesti ihminen, joka muuttaa johonkin maahan. Maahanmuutto on itsessään monimuotoinen ilmiö: maahanmuuttajiin kuuluu esimerkiksi työn tai opiskelun vuoksi liikkuvia, perheitä perustavia

tai yhdistäviä ihmisiä sekä pakolaisia ja turvapaikanhakijoita (Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö).

Ongelmallista tutkimukseni aihepiiriin käsitteiden käytössä on, että esimerkiksi 'monikulttuurisuus' on sen laajamittaisen käytön seurauksena kärsinyt inflaation. Lisäksi monia käsitteitä, kuten maahanmuutto ja monikulttuurisuus sekä maahanmuuttaja ja pakolainen, käytetään mediassa synonyymeinä keskenään. Opinnäytetyötä tehdessäni huomasin, että joissakin lähteissä oli käsitteiden kanssa saattanut tapahtua sekaannusta. Väärinymmärrysten välttämiseksi on tärkeää, että käsitteet määritellään oikein ja että niitä käytetään oikeissa asiayhteyksissä. Pyrin työssäni siihen, että kirjoittaessani esimerkiksi etnisistä ja kielellisistä vähemmistöistä tarkoitan juuri kyseisiä ryhmiä, enkä esimerkiksi vain pakolaisia.

## 2.1 Monikulttuurisuuden näkyminen valtamediassa

Karina Horstin (2005, 27) mukaan monikulttuurisuuden problematiikka on hyvin keskeinen 2000-luvun Euroopassa. Toisaalta monikulttuurisuus nähdään olennaisena osana eurooppalaista identiteettiä, mutta toisaalta se on koettu myös uhkaksi. Mitä jos erilaisuudet eivät sopeudukaan yhteen (Horsti 2005, 27)? Nykyisin monikulttuurisuus on keskeisellä sijalla myös Suomessa. Etnisiä vähemmistöjä ja maahanmuuttoa käsittelevä uutisointi alkoi kasvaa maassamme 1990-luvun alussa. Kasvua selittää maahanmuuton lisääntyminen ja turvapaikanhakijoiden määrän kasvu (Horsti 2005, 11). Ulkomaalaisten määrä Suomessa on vuodesta 1995 yli kaksinkertaistunut. Tuolloin maassamme asui noin 68 000 ulkomaalaista, kun vuoden 2008 lopussa heitä oli noin 143 000 (Halonen 2010). Vaikka pakolaiset ovat Suomessa noin kaksikymmentä vuotta vanha ilmiö, he ovat nousseet näkyviin valtamediassa vasta viime vuosien aikana (Pakolainen 02/2007).

Vaikka ei-suomalaisten etnisten ryhmien määrät eivät olekaan suuria, ulkomaalaisten lisääntyminen on tapahtunut lyhyessä ajassa ja nopeasti (Helminen 1996, 10). Perinteisesti hyvin yksikulttuurisessa Suomessa väestön muutos luo uusia haasteita journalismille. Professori Heikki Luostarisen (Suomen Lehdistö 03/2007) mukaan ei-suomalaista alkuperää olevien ryhmien kasvu on ainakin taloudellinen, ammatillinen ja eettinen haaste journalismille. Taloudellinen haaste syntyy siitä, että ulkomaalaisperäinen väestö muodostaa suuren ja maksukykyisen yleisön, jonka tavoittaminen ei aina ole helppoa.



Maahanmuuttajien on nykyisin helppoa seurata verkon kautta lähtömaansa mediaa ja sivuuttaa uuden kotimaansa viestimet. Haaste on myös ammatillinen siksi, että maahanmuuttajien oman todellisuuden tavoittaminen vaatii erilaisia taitoja verrattaessa valtaväestön kanssa asioimiseen. Toimittajilta vaaditaan kielitaitoa, kulttuurien tuntemusta ja uudenlaisia verkostoja. Maahanmuuttajien omat käsitykset mediaa kohtaan voivat muodostaa kynnyksiä, joiden yli pääsee vain rakentamalla luottamusta. (Suomen Lehdistö 03/2007)

Lisäksi monikulttuurisuus tarjoaa lukuisia eettisiä haasteita medialle. Etnisesti monipuolisessa yhteiskunnassa toimittajien rooli on aina kriittinen (Helminen 1996, 8). Vaikka journalistien keskuudessa vallitseekin yksimielisyys siitä, että tiedotusvälineiden ei pidä osallistua rasismien edistämiseen, on monissa tilanteissa vaikea arvioida, onko median toiminta rasismia edistävää vai sitä vähentävää. On esitetty paljon eriäviä mielipiteitä siitä, millaista etnisiä ryhmiä käsittelevän uutisoinnin pitäisi olla (Raittila 2002, 14). On kuitenkin selvää, että media sekä heijastaa, että luo todellisuutta, joten sillä on oma vastuunsa yhteiskunnallisten asenteiden muokkaamisessa. Palaan näihin aiheisiin myöhemmin opinnäytetyössäni. (Yliopisto 15/2000)

## 2.2 Media ja monikulttuurisuus

Journalismi on ajankohtaista ja faktapohjaista joukkoviestintää (Kunelius 2004, 21). Molemmat määreet ovat kuitenkin suhteellisia ja riippuvat paljon viestimestä, formaalista ja tiedotettavan sanoman sisällöstä. Voidaan kuitenkin väittää, että välitettävän tiedon tuoreus lisää sen journalistista arvoa. Nykyisessä uutisjournalismissa on keskeisenä ajatuksena, että journalismi kertoo siitä, mitä maailmassa tapahtuu tai on juuri tapahtunut. Journalistin tehtävä on kerätä tietoa, käsitellä asioita monipuolisesti, tuoda erilaisia näkökulmia esiin ja herättää keskustelua. (Kunelius 2004, 21)

Suomen Journalistiliiton laatimat Journalistin ohjeet on ammatillinen eettinen ohjeistus toimittajille. Journalistin ohjeet kehottavat muun muassa, ettei ihonväriä tai kansallisuutta pidä tuoda esiin asiaankuulumattomasti tai halventavasti. Ohjeet kehottavat myös totuudenmukaiseen ja monipuoliseen tiedonvälitykseen, joka kunnioittaa inhimillisiä perusarvoja, ihmisoikeuksia, demokratiaa, rauhaa ja kansainvälistä yhteisymmärrystä (Yliopisto 15/2000). Eettiset arvot ja ihmisoikeudet tulisi ottaa huomioon aina, oli kyse

mistä ryhmästä tahansa. Horstin (Monitori 03/2006) mukaan hyvää monikulttuurisuus-journalismia olisi journalismi sinänsä, ilman etuliitettä. (Huovila 2005, 174-175)

Tiedotusvälineiden tärkeimpiä tehtäviä on välittää tietoa yhteiskunnan toiminnoista. Ilman joukkoviestimien välittämää tietoa, länsimaisen demokratian olisi mahdotonta toimia. Tiedotusvälineiden kautta kansalaisilla on mahdollisuus saada tietoa päivän politiikasta, taloudesta, kulttuurista ja muista yhteiskunnallisista asioista. Mikäli tiedotusvälineet onnistuvat tässä tehtävässä, voivat kansalaiset käyttää uutta tietoa oman päätöksentekonsa pohjana. (Huovila 2004, 8)

Etnisyys on journalistille vaikea aihe, koska siinä heijastuvat ympäröivän yhteiskunnan asenteet. Raittilan (Yliopisto 15/2000) mukaan valtaväestöstä poikkeaviin ryhmiin liittyvät syrjivät käytännöt ovat tiedostamattomina syvällä suomalaisessa yhteiskunnassa. Jos kansalaisten, päätöksentekijöiden tai viranomaistahojen keskuudessa vallitsee etnisiä antipatioita, on toimittajan tehtävä vaikea. Journalisti saattaa tahtomattaan mennä mukaan toistamaan stereotypioita tai lujittamaan lukijoiden ja kuulijoiden ennako-asenteita. (Helminen 1996, 11)

Horstin (2005) mukaan median rooli erilaisuuden ja vierauden tunnistamisessa ja tuottamisessa on keskeinen. Esimerkiksi turvapaikanhakijan hahmo on valtaosalle suomalaisista tuttu lähinnä vain median välittämän kuvan kautta. Vaikka esimerkiksi turvapaikanhakija tai oleskeluluvan jo saanut henkilö tulisikin tutuksi ja kohdatuksi arkitilanteissa, häntä ei helposti kategorisoi ”turvapaikanhakijaksi” vaan ennemminkin vakkanaapuriksi, työntekijäksi tai kotiäidiksi. Horsti (2005) myös painottaa että sillä, miten esimerkiksi maahanmuuttajia tai pakolaisia mediassa kuvataan, on merkitystä sen kannalta, miten ihmiset luokittelevat nämä ryhmät mielessään ja jatkossa kategorisoivat erilaisten vihjeiden ja merkkien avulla jotkut ihmiset näihin ryhmiin kuuluviksi.

### 2.3 Uutiskynnyksen ylittävät kielteiset uutiset

Etnisistä vähemmistöistä ei raportoida journalismissa laajamittaisesti. Syynä tähän on juuri ryhmien vähemmistöasema; lukumäärältään ja vaikutusvallaltaan pieni yleisö ei kuulu journalismin kohderyhmien piiriin. Lisäksi etnisiä ryhmiä käsittelevien uutisten ajatellaan kiinnostavan tai koskettavan harvoja (Raittila 2002, 20). Tämän vuoksi uutis-

kynnyksen ylittämiseksi tarvitaan jotain poikkeuksellista. Etnisiä vähemmistöjä käsittelevä journalismi nostaakin herkästi uutisiksi erilaiset konfliktit, nopeat muutokset ja viiranomaisten kautta tulevat ongelmat (Raittila 2002, 20). Toisaalta tämä on yleinen loogikka journalismissa, mikä toteutuu usein myös muiden ryhmien, kuten vanhusten, työttömien ja tavallisten kansalaistenkin, kohdalla. Toimittajat mielellään rakentavat uutisoitavasta asiasta kiistan, josta jutun jännite syntyy (Monitori 3/2006).

Etnisiä vähemmistöryhmiä itseään kiinnostavia aiheita käsitellään valtamediassa harvoin. Tällaisia aiheita ovat muun muassa vähemmistöjen sosiaaliset ongelmat, heidän kulttuuriset ja uskonnolliset ominaispiirteensä ja niihin mahdollisesti liittyvät ongelmat. Ulkomaalaisten mielenterveys-, työllisyys- ja koulutusongelmat jäävät myös helposti pimentoon (Yliopisto 15/2000). Vähemmistöryhmien arjesta kerrotaan journalismissa vain vähän. Esimerkiksi maahanmuuttajia käsittelevässä uutisonnissa kaivataan juttuja, joissa kohteena oleva henkilö esiintyy ensin vaikka kotiäitinä, ja vasta sitten maahanmuuttajana. Median tulisi nähdä maahanmuuttajat osana yhteiskuntaa, eikä omana marginaalinaan, joka määrittää heidät ensisijaisesti (Pakolainen 2/2007).

### 3 ETNISTEN VÄHEMMISTÖRYHMIEN KÄSITTELY JOURNALISMISSA

Tämän luvun tarkoituksena on selvittää, millaisia ongelmia etnisiä ja kielellisiä vähemmistöryhmiä käsittelevässä uutisoinnissa yleensä esiintyy.

#### 3.1 Maahanmuuttojournalismin problematiikka

Tyypillistä on, että etnisiä vähemmistöryhmiä käsitellään mediassa edelleen useimmiten kielteisten aiheiden kautta. Sari Pietikäinen (2002, 21) kirjoittaa aiheesta näin: ”Usein toistuva tutkimustulos on se, että uutiset etnisistä vähemmistöryhmistä keskittyvät erityisesti maahanmuuttoon ja ongelmiin. Jo klassikotutkimus 1960-luvun brittilehdistä (Hartman ja Husband 1974) kertoo, että kolme eniten käsiteltyä aihetta ovat maahanmuutto, etniset suhteet ja rikokset. Samantyyppisiin tuloksiin ovat päätyneet myös monet muut tutkijat eri maista eri vuosikymmeninä (Brune 1997, Löwander 1996, Troyna 1981, van Dijk 1991). Kiinnostavaa onkin se, että tiedostusvälineestä, yhteiskunnallisesta ja etnisestä tilanteesta riippumatta etniset vähemmistöt nousevat uutisissa esiin samojen aihepiirien kautta.”

Konfliktit, kuten rikokset, ylittävät usein uutiskynnyksen riippumatta siitä, kuuluvatko tapauksen osalliset kantaväestöön tai esimerkiksi maahanmuuttajiin. Ongelmallista on, että valtaväestö muodostaa helposti käsityksensä vähemmistöryhmistä median välittämän kuvan perusteella. Uutiset, jotka keskittyvät pääosin maahanmuuttajien määriin, rikoksiin, rasismiin ja syrjintään luovat kuvaa, että juuri vähemmistöt tuovat maahanmuutoksia ja ongelmia (Pakolainen 2/2007). Helmisen (1996, 13) mukaan rikosuutisoinnissa etnisiin ja kielellisiin vähemmistöihin liitetään usein tietynlaiset ”etniset” rikokset, kuten hyökkäyshaluisuus, varastelu, mellakointi ja huumeet. Stereotyyppisen käsitysten välttämiseksi, on vähemmistöaiheista kirjoitettaessa mietittävä, onko maantieteellisen tai etnisen alkuperän, ihonvärin tai muun erottelevan seikan mainitseminen olennaista itse aiheen kannalta.

Kielteisistä uutisaiheista vaikeneminen ei ole hyvä ratkaisu sekään. Myönteisesti etnisiin vähemmistöihin ja maahanmuuttajiin suhtautuvat toimittajat toisinaan epäroivät nostaa esiin kulttuurien kohtaamisesta syntyviä ongelmia. Helminen (1996, 14) kirjoit-

taa kuinka Ruotsissa lehdistö lakkasi vuosiksi jengitappeluista uutisoidessaan mainitsemasta, että kyse oli ruotsalaisten ja maahanmuuttajien lasten yhteenotoista. Puutteellisen uutisoinnin vuoksi yleisölle jäi epäselväksi konfliktien luonne, mikä johti ongelman syvenemiseen, muukalaisvastaisuuden kasvuun ja ulkomaalaisongelmien liioitteluun.

### 3.2 Suvaitsevaisuusjournalismi

Uutisointi vähemmistöryhmistä saattaa luoda ja lujittaa jo vallitsevia ennakkoasenteita, vaikka toimittajan tarkoitusperä uutisoinnissa olisikin vilpittömän hyvä. Myönteisesti maahanmuuttajiin ja pakolaisiin suhtautuva journalismi voi luoda kuvan pakolaisista avuttomina, omiin ratkaisuihin kykenemättöminä ihmisinä. Helmisen (1996, 11) mukaan niin sanottu holhoava journalistinen suhtautuminen esittää pakolaiset kuin hoidokkeina, vaikka he ovat joutuneet tekemään hyvinkin vaikeita omaa elämäänsä koskevia päätöksiä. Tilannetta ei auta se, että pakolaisten oma ääni pääsee harvoin uutisjutuissa kuuluviin.

Suomessa tehdyissä aikaisemmissa tutkimuksissa on kiinnitetty huomiota myös siihen, kuinka etnisten vähemmistöjen syrjintää ja toissijaista asemaa mediassa on pyritty paikkaamaan niin sanotulla suvaitsevaisuusjournalismilla (Raittila 2007, 12). Mediassa on ryhdytty tietoisesti hakemaan monikulttuurisuutta, ja tuomaan esiin sen tuomia positiivisia asioita. Usein myönteisyyttä haetaan erilaisuuden riemulla ja eri kulttuurien eksotisuuden korostamisella. Muita uutisaiheita voivat olla erilaiset järjestöt, monikulttuurisuustapahtumat, kampanjat ja maahanmuuttajat itse. Suvaitsevaisuusnäkökulmasta tehdyt uutisjutut voivat auttaa valtaväestöä ymmärtämään vieraita kulttuureja aiempaa paremmin, mutta toisaalta ne voivat ylläpitää vähemmistöryhmien toiseutta. Esimerkiksi jutut, jotka painottavat etnisten vähemmistöryhmien eksotiikkaa, lisäävät vain välimatkaa ”heidän” ja ”meidän” välille. Tutkijat painottavat suvaitsevaisuus- ja erillisjuttujen vaihtoehdoksi parempaa ”normaalijournalismia”, jossa etniset vähemmistöryhmät esitetään luonnollisessa vuorovaikutuksessa valtaväestön kanssa. (Horsti 2002, 123) (Raittila 2007, 12)

### 3.3 Tasavertaisuus vähemmistöryhmien välillä ja stereotypiat

Julkisessa puheessa maailma jakaantuu yhä voimakkaammin toivottuun ja ei-toivottuun erilaisuuteen (Monitori 03/2006). Raittilan (2002, 55) mukaan myös valtaväestön suhtautuminen vähemmistöryhmiin on eriytyvää. Tämä ilmenee etenkin maahanmuuttoa käsittelevässä uutisoinnissa. Maahanmuuttajat jaotellaan usein kahteen ryhmään: turvapaikanhakijoihin ja niin sanottuihin ”hyviin” maahanmuuttajiin, joita tarvitaan työntekijöiksi Suomeen. Turvapaikanhakijoita ei puolestaan juurikaan nähdä työvoimana (Monitori 03/2006). Raittilan (2002, 55) mukaan valtaväestön eriytyvä suhtautuminen vähemmistöryhmiin tulee selkeimmin esiin asennetutkimuksissa aiheesta. Journalismin osalta selväpiirteistä jakoa suosittuihin ja torjuttuihin vähemmistöryhmiin on hankalampi tehdä, vaikkakin jaottelu kahteen ryhmään on havaittavissa.

Stereotypiat elävät vahvoina etnisten ryhmien kuvauksessa (Raittila 2002, 171). Ne vaikuttavat käsityksiimme vähemmistöryhmistä niin, ettemme välttämättä enää itsekään erota, mitkä ovat stereotypioita ja mitkä omiin kokemuksiimme perustuvia havaintoja. Stereotypioita syntyy paljon silloin, kun valtaväestön suorat kontaktit vähemmistöihin ovat suhteellisen vähäisiä. Silloin kun sosiaalinen etäisyys on pitkä, kategorisointi ja tyypittely korostuvat (Horsti 2005, 33). Stereotypiat ovat ongelmallisia etenkin vähemmistöryhmien kohdalla siksi, että ne nostavat esiin muutaman piirteen ja yleistävät ne koskemaan koko ryhmää. Mediajulkisuuden ollessa ylipäätänsä vähäistä – kuten etnisten vähemmistöjen kohdalla – tiedotusvälineiden esittämistä stereotypioista tulee helpposti tiedon veroisia tosiasioita, joita on vaikea muuttaa ja joilla on vaikutuksia esittämieni ryhmien elämään (Raittila 2002, 30).

### 3.4 Toimittajan näkökulma ja viranomaisen ääni

Etnisiä vähemmistöryhmiä käsittelevä journalismi keskittyy teemoiltaan pääosin maahanmuuttoon, muuttajien määriin ja monikulttuurisuuden ongelmiin. Näkökulma uutisissa on yleensä viranomaislähtöinen. Vähemmistöryhmien edustajat ovat jutuissa usein toisten puheiden kohteina tai sitten muut, usein viranomaiset, puhuvat heidän puolestaan (Pakolainen 04/2001). Raittilan (2002, 82-84) mukaan etnisten vähemmistöjen edustajat pääsevät itse puhumaan etenkin menestystarinoiden ja muiden suvaitsevaisuusjuttujen yhteydessä. Kun uutisjutun aiheena on lakeja ja viranomaisia koskevat asiat, vähem-

mistöt pääsevät kuuluviin vain harvoin. Ongelmana on, että ainoastaan viranomaislähteisiin nojaava uutisointi on yksipuolista. (Raittila 2002, 200)

Ääneen pääseminen uutisissa on yleensä haluttua ja se usein luetaan merkiksi kyseisen henkilön tai ryhmän ja niiden edustamien asioiden tärkeydestä (Raittila 2002, 23). Journalistilla on aina vaihtoehtoja ja ainakin jonkinasteinen vapaus päättää, millaisin keinoin uutisjuttu rakennetaan. Toimittajan valta perustuu mahdollisuuteen valita jutun aihe, näkökulma ja hyvin usein myös se, ketkä pääsevät jutun puhujiksi (Raittila 2002, 108). Toimittaja vaikuttaa myös muun muassa siihen, mitä sanoja jutussa käytetään, mitä ehdotetaan otsikoksi, ketä henkilöitä käytetään lähteenä ja kenen sanoja nostetaan suoraan lainaukseen. Vähemmistöryhmiä koskevassa journalismissa on kuitenkin usein tapana kääntyä haastatteluissa viranomaisen puoleen sen sijaan, että pyritäisiin tekemään monipuolisempaa journalismia tuomalla juttuun uusia näkökulmia. Raittilan (2002, 24-25) mukaan tämä voi perustua tietoiseen linjavetoon, mutta useimmiten lienee kysymys rutiineista, sattumista ja kireiden työaikataulujen asettamista rajoituksista. Yleensä haastateltavaa hankittaessa toimittaja tekee helpoimman ja nopeimman ratkaisun, kuin että hankkisi esimerkiksi tulkin ja lähtisi haastattelemaan maahanmuuttajaa (Yliopisto 15/2000). Rutiineista poikkeaminen vaatii toimittajalta tietoista ratkaisua.

Valtaväestön ja etnisten sekä kielellisten ryhmien keskinäinen vuorovaikutus mediassa on tärkeää kielteisten ennakkoluulojen ja stereotyyppien vähentämiseksi. Eri etnisten ryhmien välinen vuoropuhelu on vieläkin merkittävämpää, kuin ainoastaan vähemmistöjen äänen kuuluminen mediassa. Dialogisuus auttaa parhaimmillaan rasismien torjumisessa ja me – muut jaottelun poistamisessa (Monitori 1/2004). Raittilan (2007, 13) mukaan tasa-arvoiseen keskusteluun ja yhdessä tekemiseen liittyvän vuorovaikutuksen kuvaaminen journalismissa voisi kehittää etnisten ryhmien välisiä suhteita paremmin kuin suurikin määrä eri ryhmistä kertovia monologisia suvaitsevaisuusjuttuja.

### 3.5 Sananvalinnat merkityksen luojina

Kieli tarjoaa käyttäjälleen useita mahdollisuuksia ajatuksensa ilmaisemiseen (Raittila 2002, 25). Riippuen mitä asioita painottaa ja millaisia kielellisiä valintoja tekee, voi asiasta välittyä ihmisille hyvinkin erilainen kuva. Uutiskerronnassa pyritään aina objektiivisuuteen, jonka perustana on asiallisuus ja puolueettomuus. Puolueettomuus vaatii

muun muassa neutraalia esitystapaa eli tunteenomaisten ja johdattelevien sanojen käytön välttämistä (Huovila 2004, 165). Asiallisuus puolestaan perustuu siihen, että kerrotut asiat pitävät paikkansa. Toimittajan työ on kuitenkin aina subjektiivista toimintaa, joten täydellistä objektiivisuutta on mahdoton saavuttaa. Vaikka uutinen pyritään tekemään objektiiviseksi, jää jutun asiasisältöön tai esitystapaan persoonallisia vivahteita, joita toimittaja ei itse huomaa. (Huovila 2004, 166)

Vaikka toimittajat välillä kommentoivat, etteivät kiireessä ehdi pohtia sanojaan tai että ne tulevat selkäytimestä, tutkimukset toimittajien arjesta osoittavat, että moni toimittaja on tuskallisen tietoinen sanojen moninaisista merkityksistä ja latautuneisuudesta (Raittila 2002, 24). Esimerkki kielellisestä valinnasta on muun muassa se, mitä sanoja toimittaja käyttää kuvatessaan tapahtumaa; onko kyse sisällis-, kansalais- vai veljessodasta? Myös se, miten jutun toimijoita ja itse toimintaa kuvataan verbeillä, vaikuttaa lukijan käsitykseen tapahtumien luonteesta. Käytetäänkö uutisjutussa käsitettä sotilas, terroristi vai kapinallinen? Myös verbin passiivi- ja aktiivimuotojen käyttö, erilaiset lievitelymuodot (ehkä, todennäköisesti) ja vahvistuskeinot (ehdottomasti, varmasti, täytyy) ovat esimerkkejä valinnoista. (Raittila 2002, 24-25)

Raittilan (2002, 25) mukaan yksi kielikorvan testausmahdollisuus on pohtia etnisistä vähemmistöryhmistä käytettäviä nimityksiä. Esimerkiksi Somaliasta tulleiden turvapaikanhakijoiden kohdalla on käyty keskustelua siitä, onko asianmukaista puhua somaleista vai somalialaisista? Somali viittaa etniseen ryhmään, mutta somalialinen merkitsee Somalian valtion kansalaista etnisestä taustasta riippumatta. Etnisen nimityksen loukkaavuuden arvioinnissa perustana käytetään yleensä ryhmän oikeutta päättää itsestään julkisesti käytettävästä nimikkeestä. Etnisen vähemmistöryhmän nimitys vertautuu minkä tahansa ryhmän, järjestön tai instituution nimeen, jotka itse päättävät ja kertovat nimensä (Raittila 2002, 25).

Kieli muuttuu ajan myötä, mikä luo haasteita myös toimittajalle. Kielelliset ilmaisut, jotka ennen saattoivat olla yleisesti hyväksyttyjä, voivat olla nyt loukkaavia, syrjiviä tai väheksyviä. Muutos on helppo huomata katsoessa aikaa taakse päin; mediassa ei käytetä enää esimerkiksi naispuolisesta johtajasta termiä johtajatar (Raittila 2002, 26).



#### 4 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTON KERUU

Tässä luvussa kerron tutkimusmateriaalista ja kuinka sitä käsittelin, sekä arvoisin, miten luotettava aineisto on. Kerron myös kuinka toteutin haastattelut. Valitsin uutisaineiston käsittelyn tutkimusmenetelmäksi laadullisen aineistolähtöisen sisällönanalyysin. Mielestäni kyseinen menetelmä on toimivin ottaen huomioon tutkittavan aineiston laadun ja määrän. Tuomi & Sarajärven (2002, 87) mukaan laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin, vaan siinä pyritään kuvaamaan ja ymmärtämään tiettyä asiaa sekä antamaan sille teoreettisesti mielekäs tulkinta. Tutkittavaan aineistoon kuuluvat lisäksi puolistrukturoidut teemahaastattelut. Mielestäni kyselylomakkeen sijasta teemahaastattelu on joustavampi aineiston keruumenetelmä. Haastattelutilanteessa on muun muassa mahdollista käydä keskustelua tiedonantajan kanssa, oikaista väärinkäsityksiä ja selventää sanamuotoja. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 75)

##### 4.1 Analysoitava uutisaineisto

Tallensin viisi kuukautta kestävästä työharjoitteluni aikana Ylen Tampereen toimituksen uutisia, jotka koskevat tai käsittelevät monikulttuurisuutta. Aineisto pitää sisällään sekä radio- että televisiouutiset. Osa radiouutisista on versioitu television puolelle, mutta olen laskenut ne erillisiksi uutisiksi, koska kyse on eri välineestä. Tv-uutisten kuva-analyysin olen rajannut tutkimuksen ulkopuolelle, jotta aihe ei laajenisi liikaa.

Tuomi & Sarajärvi (2002, 105) kuvaavat sisällönanalyysia menetelmänä, jonka avulla voidaan analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Dokumentti on väljä käsite, joka voi olla esimerkiksi artikkeli, haastattelu tai mikä tahansa kirjalliseen muotoon saatettu materiaali. Myös joukkotiedotusvälineiden tuotteet, kuten radio- ja tv-ohjelmat, ovat dokumentteja, joissa voidaan tietyn ehdoin käyttää sisällönanalyysia. Tällä analyysimenetelmällä pyritään saamaan tutkittavasta tapauksesta kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Opinnäytetyössäni olen sisällönanalyysin keinoin järjestänyt ja luokitellut aineiston selkeään muotoon. Pyrin tekemään sanallisia tulkintoja ja luotettavia johtopäätöksiä aineiston perusteella. Tuomi & Sarajärven (2002, 110) mukaan aineiston laadullinen käsittely perustuu loogiseen päättelyyn ja tulkintaan, jossa

aineisto aluksi hajotetaan osiin, käsitteellistetään ja kootaan uudestaan uudella tavalla loogiseksi kokonaisuudeksi. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 86, 105)

Päätin tarkastella uutisia ajankohdalta, jolloin olin itse Tampereen toimituksessa työharjoittelussa. Tällä tavalla uutisten seuraaminen ja niiden poimiminen uutisvirrasta kävi helposti. Työharjoitteluni aikana saatoin itse havainnoida toimitustyötä ja osallistua monikulttuurisuutta käsittelevien uutisten toimittamiseen. Käytännössä tallensin sähköisiä, efektisähkeitä, sähkösatasia ja uutisjuttuja sähköisinä tiedostoina itselleni lähempää tarkastelua varten. Poimin uutisvirrasta kaikki uutiset, jotka käsittelevät tai koskivat etnisiä, kielellisiä tai kulttuurisia vähemmistöjä sekä ei-suomalaista alkuperää olevia ryhmiä tai henkilöitä. Pysin uutisten poiminnassa käyttämään samoja kriteereitä kuin työni lähdemateriaalina olevissa aikaisemmissa tutkimuksissa on käytetty.

Käytin aineiston kategorisoinnissa useita luokitteluja. Ensin jaottelin uutiset tiedotusvälineen mukaan radio- ja tv-uutisiin. Seuraavaksi luokittelin uutiset aiheen mukaan neljään eri kategoriaan; rikos-, kulttuuri-, pakolais- ja turvapaikanhakijauutisiin sekä yhteiskunnallisiin uutisiin, jotka käsittelevät maahanmuuttoa. Vaikka kaksi viimeisintä kategoriaa käsittelevät hieman sama aihetta, jaoin ne aineiston hallitsemisen ja analysoinnin helpottamisen vuoksi eri luokkiin. Pakolais- ja turvapaikanhakijauutiset käsittelevät suoraan pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoa. Yhteiskunnalliset uutiset puolestaan käsittelevät maahanmuuttoa ja sen seurauksia laajemmalla yhteiskunnallisella tasolla.

Esitän tutkimukseni tulokset seuraavissa alaluvuissa siten, että ensin arvioin etnisiä vähemmistöryhmiä käsittelevien uutisaiheiden jakautumisen radio- ja televisiouutisen välillä. Seuraavaksi siirryn käsittelemään eri uutisaihepiirien esiintyvyyttä sekä radiossa että televisiossa. Lopuksi arvioin eri uutistyyppien jakautumista niin radio- kuin tv-uutisissa. Tutkimustulokset on esitetty taulukoissa, joita tulkitsen sanallisesti.

**Taulukko 1. Monikulttuurisuutta käsittelevien uutisten jakautuminen**

Tiedotusväline	Uutisten lukumäärä
Radio	41
Televisio	10
Yhteensä	51

Tampereen radion uutisissa ja Hämeen uutisissa oli pitkiä uutisjuttuja, efektisähkeitä, sähkösatasia ja sähköitä yhteensä 51 kappaletta. Radiouutisia oli kokonaismäärästä 80 prosenttia. Syynä radiouutisten selkeään enemmistöön on se, että radion puolella uutislähetystyksiä on arkipäivisin useita, kun tv-uutiset lähetetään vain kerran.

**Taulukko 2. Monikulttuurisuutta käsittelevien uutisten aihepiirit radiossa**

Uutisten aihepiiri	Radiouutisten lukumäärä
Pakolais-/turvapaikanhakijauutiset	15
Rikosuutiset	5
Yhteiskunnalliset uutiset	16
Kulttuuriuutiset	5

Radiouutisissa selvästi suurimpina aihepiireinä ovat pakolaisuutta ja turvapaikanhakijoita käsittelevät uutiset sekä yhteiskunnalliset uutiset. Myös useat yhteiskunnalliset uutiset koskevat tai sivuavat maahanmuuttoa tavalla tai toisella. Aiheiden jakauma vahvistaa tältä osin aiempien tutkimusten perusteella syntyneitä odotuksia. Suurimpia aihealueita ovat valtaväestön ja etnisten vähemmistöjen suhteet sekä niitä lähellä olevat maahanmuuttoon liittyvät asiat (Raittila 2002, 36). Aihepiirien sisältämiä teemoja käsittelemme tarkemmin seuraavassa luvussa. Radiouutisissa pienempinä aihepiireinä ovat puolestaan rikosuutiset ja vastaavasti suvaitsevaisuutta edistävät kulttuuriuutiset. Määrällisesti sekä rikos- että kulttuuriuutisia esiintyi yhtä paljon. Aiempiin tutkimuksiin verrattuna rikoksia ja konflikteja käsittelevät uutiset ovat suhteellisen pieni aihealue Tampereen uutisissa. Koko uutisaineistosta 12 prosenttia on rikosuutisia. Raittila (2002, 36-38) kirjoittaa tekemästään mediaseurantatutkimuksesta: ”Kun kaikki rikoksiin ja konflikteihin liittyvät teemat lasketaan yhteen, myös ne nousevat keskeiseksi aihealueeksi.” Rikosuutisten pieni määrä johtuu siitä, että uutisaineistoni käsittelee ainoastaan alueellisia uutisia. Jos tutkimuksessa olisi kyseessä valtakunnalliset uutiset, olisi tämä aihepiiri varmasti laajempi.

**Taulukko 3. Monikulttuurisuutta käsittelevien uutisten aihepiirit televisiossa**

Uutisten aihepiiri	Televisiouutisten lukumäärä
Pakolais-/turvapaikanhakijauutiset	6
Rikosuutiset	1
Yhteiskunnalliset uutiset	2
Kulttuuriuutiset	1

Televisiouutisia on lukumäärältään vähemmän, mutta aihepiirien jakautuminen verrattaessa radiouutisiin on lähes samankaltainen. Suurin luokka on pakolais- ja turvapaikanhakijauutiset, joita on yhteensä 60 prosenttia aineistosta. Toiseksi suurin ryhmä on yhteiskunnalliset uutiset, jotka nekin koskevat teemoiltaan maahanmuuttoa. Pienimmät aihepiirit ovat rikos- ja kulttuuriuutiset, joita molempia on 10 prosenttia aineistosta.

**Taulukko 4. Radiouutisten jakautuminen uutistyypeittäin**

Uutistyyppi	Pakolais-uutiset	Rikosuutiset	Yht. kunnalliset uutiset	Kulttuuri-uutiset	Yhteensä
Sähke	8	4	8	5	25
Efektisähke	5	1	7	-	13
Juttu	2	-	1	-	3

Radiouutisista yhteensä 60 prosenttia on sähkeitä ja hieman yli 30 prosenttia efektisähkeitä. Näiden kahden uutistyyppin suuri lukumäärä aineistossa johtuu siitä, että sähkeitä ja efektisähkeitä toimitetaan päivittäin radiouutisissa yleisesti ottaen enemmän kuin pitkiä uutisjuttuja. Kolmannes sähkeistä käsittelee pakolaisuutisia ja toinen kolmannes yhteiskunnallisia uutisia. Loput sähkeistä jakautuvat rikosuutisten (16 prosenttia) ja kulttuuriuutisten (20 prosenttia) kesken. Kuten taulukosta on nähtävissä, kaikki kulttuuri-aiheiset uutiset ovat tyypiltään sähkeitä. Syynä tähän on se, että uutiset ovat olleet aiheeltaan niin sanotusti ”kevyitä”, eivätkä ole informaationvälitykseltään antaneet aiheita pidempään juttuun. Myös rikosuutiset ovat yhtä efektisähkettä lukuun ottamatta sähkeitä. Aiheeltaan rikosuutiset ovat olleet yksittäisten konfliktien tai oikeusjuttujen raportointia. Jotta rikosuutisesta tehtäisiin pidempi uutisjuttu, täytyisi kyseessä olla poikkeuksellinen ja mittakaavassaan laaja tapaus. Pitkiä uutisjuttuja on yhteensä kolme kappaletta, ja ne jakautuvat pakolais- ja yhteiskunnallisten uutisryhmien kesken. Myös efektisähkeistä on noin 40 prosenttia pakolaisuutisia ja 53 prosenttia yhteiskunnallisia

uutisia. On selvää, että aiheeltaan maahanmuuttoa käsitteleviä uutisia ei ole ainoastaan määrältään eniten, vaan uutisissa on paljon myös informaationsisältöä, minkä vuoksi aiheita myös käsitellään laajasti.

**Taulukko 5. Televisiouutisten jakautuminen uutistyypeittäin**

Uutistyyppi	Pakolais-uutiset	Rikosuutiset	Yht. kunnalliset uutiset	Kulttuuri-uutiset	Yhteensä
Sähke	2	-	1	1	4
Sähke 100%	1	1	-	-	2
Juttu	3	-	1	-	4

Uutistyyppit ovat jakautuneet television puolella tasaisemmin, verrattaessa radiouutisiin. Sähkeitä on yhteensä 40 prosenttia ja pitkiä uutisjuttuja myös 40 prosenttia aineistosta. Sähkesatasia on puolestaan 20 prosenttia. Määrällisesti eniten on pakolaisaiheisia uutisia, joista on toimitettu yhteensä kolme pitkää juttua, sähkesatanen ja kaksi sähkettä. Seuraavaksi eniten on uutisoitu yhteiskunnallisista, maahanmuuttoa käsittelevistä uutisaiheista, joista on televisioon toimitettu pitkä uutisjuttu ja sähke. Tämä selventää, että pakolaisuutta ja maahanmuuttoa käsittelevät uutiset ovat keskeisimmät aiheet niin tv- kuin radiouutisissa. Rikosuutisista on puolestaan yksi efektisähke ja kulttuuriuutisista sähke.

#### 4.2 Teemahaastattelut

Uutismateriaalin lisäksi tutkimukseni aineistona on Ylen Tampereen radion uutispäälliköiden kanssa tekemäni haastattelut. Haastatteluiden tarkoituksena on selventää, miten etnisiä, kielellisiä ja kulttuurisia vähemmistöjä käsitellään uutisissa, ja millaisena monikulttuurinen uutisointi toimituksessa nähdään. Valitsin menetelmäksi puolistrukturoidun teemahaastattelun, koska se antaa haastateltavalle vapauden vastata kysymyksiin omin sanoin. Tuomi & Sarajärven (2002, 77) mukaan teemahaastattelun etu on ennen kaikkea joustavuus, minkä vuoksi haastattelu sopii moniin erilaisiin tutkimustarkoituksiin. Teemahaastattelussa edetään tiettyjen keskeisten etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten varassa (Tuomi & Sarajärvi 2002, 77). Puolistrukturoitu haastattelu antaa myös haastattelijalle vapauden vaihtaa kysymysten sanamuotoa

ja järjestystä (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47). Itselleni oli tärkeää, että haastattelutilanne oli luonteva, ja että haastateltavat pystyivät esittämään näkemyksensä haastattelun aiheista perusteellisesti. Mielestäni saavutin tämän tavoitteen kyseisellä menetelmällä.

Haastattelujeni teemoja olivat monikulttuuristen uutisaiheiden nousu, etnisten vähemmistöryhmien käsittely uutisissa ja toimittajan sekä toimituksen eettinen vastuu etnisiä ja kielellisiä vähemmistöjä koskevassa uutisoinnissa. Haastattelussa myös arvioitiin uutisten jakautumista radion ja tv:n puolelle sekä näiden kahden välineen merkitystä uutisten kohdalla. Hirsjärvi & Hurmeen (2000, 66) mukaan teema-alueuuttelo toimii keskustelua ohjaavana kiintopisteenä, jonka mukaan haastattelussa edetään. Haastattelutilanteessa tarkensin teema-alueita kysymyksillä. Käytännössä toteutin haastattelut toimituksen tiloissa ennalta sovittuina ajankohtina. Jotta haastattelutilanne olisi rauhallinen, oli sen tekemiseen varattu aikaa. Myös haastattelupaikkana oli tila, jossa ulkoisia häiriötekijöitä oli vähän. Tunsin haastateltavani jo työharjoitteluni ajalta, joten itse haastattelutilanne oli luonteva ja vapautunut. Hirsjärvi & Hurme (2000, 91) painottaa, että rentoutunut ilmapiiri haastattelutilanteessa ja molemminpuolinen luottamus osapuolten välillä on onnistuneen haastattelun kannalta tärkeää. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 127 )

Tallensin haastattelut Mp3-soittimille, jonka sain Tampereen toimitukselta lainaksi haastattelujen tekemistä varten. Päädyin haastattelujen nauhoittamiseen, koska ainoastaan tallentamalla saadaan haastattelu sujumaan nopeasti ja ilman katkoja (Hirsjärvi & Hurme 2000, 92). Haastattelun tallentaminen on lisäksi ainoa keino, jolla saadaan kommunikaatiotapahtumasta säilytetyksi olennaisia seikkoja, jotka sanatarkastikin kirjoittamalla menetettäisiin. Tallennuksen jälkeen purin haastattelut sanasta sanaan tekstiksi. Määrällisesti haastatteluaineistoa on yhteensä seitsemän liuskaa. Kerroin haastateltaville käsitteleväni aineistoa anonymisti. Olen merkinnyt uutispäälliköiden kommentit kirjaimilla UP ja numeroin 1-2. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 92)

## 5 MONIKULTTUURISUUS TAMPEREEN ALUEUUTISISSA

Työharjoitteluni aikana seurasin, miten monikulttuuriset aiheet nousivat toimituksessa esiin, ja miten aiheista uutisoitiin. Pääsin myös itse osallistumaan toimitustyöhön.

### 5.1 Monikulttuuristen uutisaiheiden nousu

Omien havaintojeni perusteella merkittävä osa etnisiä ja kielellisiä vähemmistöjä koskevista uutisaiheista tulee toimitukseen viranomaistiedotteiden kautta. Tällaisia aiheita ovat muun muassa poliisitiedotteet tai kunnan viranomaisten tiedotteet esimerkiksi pakolaisten vastaanottamisesta. Havaintojani tukee myös uutispäälliköiden näkemykset asiasta. *Joku taho, joka näiden monikulttuuristen asioiden kanssa tekee töitä, niin infoa tekemisistään tai tapahtumistaan tai jostain epäkohdasta. Tai sitten yksi, mikä paikallisesti täällä Tampereella on nyt tullut vastaan ihan tässä viimeaikoina, on ollut se, että tapahtuu joku yleensä ikävä tapaus. Eli jonkinsorttinen hyökkäys tai uhkaus toisesta kulttuurista tulevia ihmisiä kohtaan (UPI).*

Osa monikulttuurisuutta käsittelevistä uutisista on myös toimittajien omia uutisideoita. Työharjoitteluni aikana ehdotin, että olisin toimittanut jutun maahanmuuttajien työllistymisestä, mutta valitettavasti aihe oli jo toisella toimittajalla varauksessa. Verrattaessa toimituksen ulkopuolelta tulleisiin aiheisiin, toimittajien omien uutisideoiden määrä oli mielestäni vähäinen. Uutispäälliköiden käsitykset asiasta kuitenkin vaihtelevat. Toisaalta omien aiheiden osuus arvioidaan pieneksi, mutta toisaalta myös koetaan, että kaikista monikulttuurisuutta käsittelevistä aiheista omien ideoiden osuus voisi olla suurempikin. *Varmaan voisi väittää, että kolmannes hyvinkin on sellaisia, että joku on itse huomannut jonkun asian, valitettavasti yleensä epäkohdan, johon sitten lähdetään hakemaan vastauksia, että miksi näin on (UPI).*

Haastatteluista ilmenee, että uutiskynnys on monikulttuurisilla aiheilla mitoitettu samoin kuin pääosin valtaväestöä käsittelevillä uutisaiheilla. Keskustelua tosin saatetaan käydä toimituksessa esimerkiksi siitä, onko vastaavanlaista uutista ollut hiljattain. *Tai, että ”onko tässä nyt mitään sellaista uutta?”, jota uutiselta aina kuitenkin odotetaan. Mutta kyllä me samanlaista keskustelua käydään muidenkin aiheiden kanssa (UPI).*

Uutiskynnyksen ylittävät uutiset arvioidaan ainoastaan itse uutisen sisällön perusteella. *Jos kyseessä on joku tapahtumapainotteinen juttu, niin se on varmaan siellä lähetyksen loppupuolella. Mutta sitten jos on jotain tällöisiä konflikteja tai jotain muuta niin kyllä se varmaan katsotaan ihan samalla uutisarvolla kuin muutkin (UP2).*

Monikulttuuristen uutisaiheiden kohdalla uutiskynnyks saattaa joissakin tapauksissa olla jopa tavallista matalampi. *Meillä kuitenkin semmoisia aiheita on aika vähän, että voi olla että jopa helpommin voidaan nostaa semmoinen aihe esille, kuin semmoinen, joka koskee ihan tällöistä valtaväestöä (UP2).* Se että monikulttuuriset uutisaiheet käsittelevät yleensä vain pientä osaa väestöstä, ei vaikuta siihen ylittävätkö aiheet uutiskynnyksen vai ei. *Tottakai mitä suurempaa joukkoa joku asia koskettaa niin sitä kiinnostavampi. Ja tietysti perustellumpaan se on kertoa. Mutta kyllä nämä monikulttuurisuuteen liittyvät asiat koskettaa valtaväestöä aina väkisinkin mun mielestä (UP1).* Toisaalta eroa voi olla siinä, miten etniset ja kielelliset vähemmistöryhmät itse kokevat saavansa asiansa esiin ja äänensä kuuluviin uutisissa. *Ehkä ymmärrettäväkin ero on, että tässä suomalaisessa kulttuurissa toimiva alkuperältään suomalainen henkilö tietää paremmin, ja osaa nykyaikaisia oikeista naruista nopeammin, kuin sitten vieraasta kulttuurista tänne tullut. Että se saattaa tuntua siltä, että kynnyks on (UP1).*

## 5.2 Keskeiset aiheet monikulttuurisuutta käsittelevissä uutisissa

Monikulttuurisuutta käsitteleviä aiheita on selvästi enemmän radio- kuin tv-uutisissa, mutta uutisten aiheet ovat jakautuneet samassa suhteessa välineiden välillä. Kuten edellisen luvun taulukoista on havaittavissa, suurimmat aiheoryhmät ovat pakolais- ja turvapaikanhakijauutiset sekä yhteiskunnalliset uutiset, jotka käsittelevät maahanmuuttoa. Vähiten on aiheeltaan rikoksia ja kulttuuria käsitteleviä monikulttuurisia uutisia. Kaikissa aiheoryhmissä on havaittavissa selkeät teemat, joihin suurin osa uutisista jakautuu.

Kulttuuriuutisten teemoja ovat monikulttuuriset tapahtumat, kansainvälinen suvaitsevaisuutta edistävä yhteistyö ja matkailu. Lähes kaikki kulttuuriuutiset ovat niin sanottuja suvaitsevaisuus uutisia, jotka painottavat monikulttuurisuuden positiivisia puolia. Ongelmana uutisissa, jotka korostavat ei-suomalaisen kulttuurin eksoottisuutta on, että ne lisäävät entisestään kulttuurista välimatkaa vähemmistö- ja valtakulttuurin välillä. Esi-



merkiksi Kuubalaisen elokuvan päiviä käsittelevässä radiosähkeessä esitetään ei-suomalainen kulttuuri eksoottisena elämyksenä:

”Telakalla on mahdollisuus tutustua muun muassa kuubalaiseen musiikkiin ja ruokaan elokuvaesitysten välillä.”

(Yle Tampere 5.11.2008)

Rikosuutisten teemoja ovat puolestaan rasismirikokset, oikeuden käsittelyssä olevat syrjintätapaukset ja konfliktit. Etniset vähemmistöt ja maahanmuuttajat ovat suurimassa osassa rikosuutisissa syrjinnän tai rasismin kohteina. Esimerkiksi eräässä radiosähkeessä uutisoidaan oikeuden tuomiosta syrjintäjutussa:

”Tampereen käräjäoikeuden mukaan kiinteistön omistaja syyllistyi syrjintään, kun hän kieltäytyi myymästä rakentamaansa kiinteistöä romaniperheelle.”

(Tampereen radio 6.11.2008)

Laajemmasta konfliktien sarjasta uutisoidaan puolestaan sekä radio- että tv-uutisissa. Efektisähkeessä, kuin myös sähkösatassa, kerrotaan maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä sattuneiden kahnauksen huolestuttavan asiantuntijoita:

”Suomen pakolaisavun Kotilo-projektin aluevastaava Eija Kontuniemi kertoo, että esimerkiksi Tesomalla tilanteeseen yritetään puuttua järjestämällä kaikille kulttuurirajat ylittävää yhteistä tekemistä. Myös Hervannassa on koettu välikohtauksia, joiden taustalla epäillään olevan rasistiset motiivit.”

(Tampereen radio 12.11.2008)

Uutisointi vähemmistöryhmistä negatiivisten uutisaiheiden, kuten rikosten yhteydessä, sisältää aina riskejä. *Vaara on, että heidän asiansa pääsee esiin vain jossain negatiivisessa mielessä, vaikka sitten yritettäisiinkin hakea ongelmia aiheuttaneeseen tilanteeseen ratkaisua siinä jutussa tai siinä uutisoinnissa, niin silti on se vaara, että se jää mieleen vain negatiivisena asiana (UP1).* Tätä on myös jouduttu pohtimaan toimituksessa. *Kyllä sen on huomannut, että kun näistä asioista jotain tekee, niin ei saa olla liian sinisilmäinen. Asia voi kääntyä itseään vastaan. Pitää olla normaalia tarkempi (UP2).*

Rikosuutisia, joissa etniset vähemmistöryhmät tai maahanmuuttajat ovat suoraan esillä kielteisessä valossa, on koko uutisaineistoon nähden suhteellisen vähän. Myös uutisointi näissä aiheissa on sanamuotoja myöten neutraalia, eikä siltä osin tarkoituksenmukaisesti vahvista kuulijoiden kielteisiä ennakkokäsityksiä vähemmistöryhmistä. On kuitenkin mahdollista, että uutiset luovat negatiivisia mielikuvia kuulijalle, varsinkin jos hänellä on valmiiksi ennakkoluuloja esimerkiksi maahanmuuttajista ongelmien tuojana. *Jos ei nyt suoranaisesti niistä (etnisistä) ryhmistä, niin kuitenkin se mielikuva, mikä yleisölle jää näistä asioista, niin sisältää negatiivisen vivahteen tai olemuksen. Että kyllä siinä on haastetta (UP1).* Palaan näihin asioihin tarkemmin myöhemmin tässä luvussa.

Pakolaisuutisten teemoja ovat pakolaisten vastaanotto, sen harkitseminen tai siitä kieltäytyminen eri kunnissa, pakolaisten suojapaikat seurakunnissa ja pakolaisten karkotuspäätösten seuraaminen. Yhteiskunnallisten maahanmuuttoa käsittelevien uutisten teemoja ovat puolestaan työperäinen maahanmuutto ja maahanmuuttajien työllistyminen, kulttuuristen ja uskonnollisten eroavaisuuksien aiheuttamat sopeutumiskysymykset sekä maahanmuuttajien osallistuminen kunnallispolitiikkaan. Pakolaisten vastaanottoa ja maahanmuuttoa käsittelevien aiheiden suuri lukumäärä ja laaja raportointi johtuu siitä, että maahanmuuttajien määrät ovat olleet viime vuosina kasvussa, ja maahanmuuttokeskustelua on käyty paljon valtamediassa. Tämä näkyy myös Pirkanmaalla ja Tampereen alueuutisissa. Esimerkiksi Punkalaitumen vastaanottokeskuksen avaamista seurattiin toimituksessa useiden viikkojen ajan. Aiheesta toimitettiin radioon yhteensä seitsemän kappaletta sähköitä, efektisähkeitä ja juttuja sekä versiointeja tv-uutisiin. Käsittelen näitä kahta aiheryhmiä tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

### 5.3 Etnisten vähemmistöryhmien käsittely

Suomen Yleisradion arvoihin kuuluvat muun muassa riippumattomuus, monipuolisuus ja ihmisen arvostaminen (YLE). Yle pohjaa toimintaperiaatteensa paljolti myös BBC:n eli Ison-Britannian yleisradioyhtiön laatimille toimintaohjeille. BBC:n arvoissa mainitaan kanssaihminen kunnioittaminen ja erilaisuuden arvostaminen. Myös yhtiön tasa-arvolausunnossa määritellään tarkemmin suhtautuminen vähemmistöryhmiin: ”BBC on sitoutunut edistämään tasa-arvoa ihonväristä, rodusta, uskonnosta, siviilisäädystä, seksuaalisuudesta, vammasta tai iästä riippumatta. BBC sitoutuu heijastamaan Britannian

kansalaisten moninaisuutta ja mahdollistamaan palveluidensa saatavuuden kaikille. Tämä koskee niin tuotantoa kuin työntekijöitä.” (BBC)

Ylen aluetoimituksissa tehdään toimitustyötä näiden arvojen mukaisesti. Tampereen toimituksessa ei ole erikseen laadittua ohjeistusta tai uutiskriteereitä monikulttuurisuutta käsitteleviä uutisaiheita varten. *Ei ole mitään yleisradiolaista linjausta. Ihan sellainen perinteinen journalistin ohjeisiin tai tällaisiin yleisiin toimintatapoihin liittyviä sääntöjä tietysti on voimassa (UP1).* Perustana päivittäisessä toimitustyössä ovat journalistin ohjeisiin kuuluvat säännöt muun muassa siitä, että etnistä alkuperää ei saa tuoda esiin asi-  
aankuulumattomasti tai halventavasti. Nämä seikat pidetään uutistyötä tehdessä aina mielessä. *Toimittajan oman mielipiteen - joka toimittajalla tietysti aina on - ei saisi antaa vaikuttaa uutisjutussa niihin valintoihin ja siihen, että minkälaisessa valossa haastateltava tai joku asia esitetään. Ihan perus toimittajan toimintasäännöt pätee tässäkin (UP1).*

Monikulttuurisuutta käsittelevien uutisten sananvalinnat ovat kauttaaltaan puolueettomia ja asiallisia sekä noudattavat journalistista hyvää tapaa. Arvolatautuneita ilmaisuja ja kielikuvia ei radio- ja tv-uutisissa ole. Myöskään etnisiä vähemmistöjä valtaväestöstä erottelevia tekijöitä ei ole uutisissa tapana mainita. *Esimerkiksi kun tulee poliisitiedotteita niin niissä saatetaan mainita ihonväri, ja kyllä me ne poistetaan (UP2).* Toimituksessa käydään myös toisinaan keskustelua esimerkiksi siitä, milloin henkilön etninen tausta tai kansallisuus tuodaan uutisessa esille. *En mä kyllä keksi sille kauhean monta syytä. Että silloin jos puhutaan kulttuurien eroista niin on varmasti ihan oleellista mainita, että minkä kulttuurin eroista. Mutta ei se mitenkään korostetusti meillä ainakaan esillä ole se kansallisuus (UP1).*

Suurimmassa osassa pakolaisia ja maahanmuuttoa käsittelevissä uutisissa käytetään ei-suomalaista alkuperää olevien vähemmistöryhmien edustajista käsitteitä pakolainen, turvapaikanhakija, kiintiöpakolainen tai maahanmuuttaja. Kansalaisuus tai etninen alkuperä on ilmaistu uutisissa, joissa se on asian ymmärtämisen kannalta olennaista tietää. Esimerkiksi pojille uskonnollisista syistä tehtyjä ympärileikkauksia käsittelevässä efektivisähkeessä uskonnolla on merkitystä:

”Pirkanmaan sairaanhoitopiirin johtajaylilääkäri Matti Lehto arvioi, että korkeimman oikeuden ennakkopäätös muslimipojan ympärileikkauksesta ei muuta nykykäytäntöä.” (Tampereen radio, 17.10.2008)

Vastaavasti myös seuraavassa radiosähkeessä sekä kansalaisuuden että etnisen ja kielellisen alkuperäin mainitseminen on aiheellista:

”Tampereen Helluntaiseurakunta on ottanut suojiinsa iranilaisen kurdimiehen, jota uhkaa käännitys Iraniin. Seurakunta on jättänyt uuden turvapaikkahakemuksen, jossa arvioidaan että miestä uhkaa kuolemantuomio kristinuskoon kääntymisen takia.”

(Tampereen radio, 29.10.2008)

Uutisten joukossa on muutama tapaus, joiden kohdalla ei-suomalaista alkuperää olevan ryhmän kansalaisuuden tai etnisen alkuperän mainitseminen ei välttämättä olisi ollut uutisen kannalta olennaista. Esimerkkinä tällaisesta uutisesta on radiosähke, joka kertoi Punkalaitumen vastaanottokeskuksen toiminnan alkamisesta:

”Teini-ikäisille turvapaikanhakijoille suunnatun keskuksen ensimmäiset asiakkaat ovat kurdeja ja somaleja.”

(Tampereen radio 10.11.2008)

Yllä olevassa uutisessä turvapaikanhakijoiden alkuperän ilmaisemiseen olisi voinut käyttää somalin sijasta käsitettä somalialaiset, joka viittaa Somalian kansalaisiin etnisen ryhmän sijasta. Lisäksi kurdien kohdalla olisi voitu mainita myös turvapaikanhakijoiden tulomaa.

Maahanmuuttoa sekä etnisiä ja kielellisiä vähemmistöjä käsittelevät uutiset ovat lähes täysin viranomaisnäkökulmasta toimitettuja. Syynä tähän on muun muassa se, että suurin osa aiheista on tullut toimitukseen viranomaistiedotteiden kautta. Uutisissa käsitellään paljon maahanmuuttajien määriä ja työperäistä maahanmuuttoa, jolloin tarvittavat faktatiedot hankitaan yleensä mahdollisimman luotettavasta viranomaislähteestä. Ongelmana viranomaislähtöisessä uutisoinnissa on sen yksipuolisuus. Puhuttaessa vaikkapa pakolaisten määristä, saattaa uutisointi heistä olla jopa esineellistävää. Radiosähke pakolaisten vastaanotosta Pirkanmaalla on asiallinen, mutta karkea ilmaisussaan:

”Lempäälän kunta valmistautuu ottamaan kiintiöpakolaisia. Kunta tekee aiesopimuksen TE-keskuksen kanssa parinkymmenen henkilön vastaanottamisesta.”  
(Tampereen radio 16.12.2008)

Ilmaisu ’valmistautuu ottamaan’ antaa ymmärtää, ettei tässä tapauksessa kiintiöpakolaisilla olisi juurikaan omaa tahtoa siitä, kuka heidät ’ottaa’ ja minne. Myös suurpiirteinen luku ’parinkymmenen’ saattaa viestittää, ettei ole niin suurta merkitystä onko henkilöitä 19 vai 21.

Ongelmana viranomaislähtöisessä uutisoinnissa on myös se, että etnisten vähemmistöjen ja maahanmuuttajien oma näkökulma ja heille tärkeät asiat jäävät varjoon. Samalla kun viranomaistahoilta nousee paljon monikulttuurisuutta käsitteleviä uutisaiheita, vähemmistöryhmät eivät juurikaan tuo omia ajatuksiaan tiedotusvälineiden tietoon. *Jotenkin tämä mekanismi vaan toimii sillä lailla, että he eivät lähesty kovinkaan usein suoraan suomalaisia tiedotusvälineitä. Ei ainakaan mun kokemuksen mukaan – ei ainakaan meitä lähestytä kauheasti (UP1).* Yhtenä syynä tähän saattaa olla kielitaidon asettamat rajoitukset. Myös radio välineenä voi olla esteenä maahanmuuttajien ääneen pääsemiselle. *Suurin osa radiolähetyksistä on semmoisia, että kerta kaikkiaan sieltä karsitaan pois, että ei kolmen minuutin uutisiin mahdu pitkiä käännöspätkiä. Mutta tv:n puolella se on eri asia, kun voidaan tehdä käännös. Mutta riippuu aika paljon, että minäkö kieltä puhuu (UP2).* Toisaalta kysymyksessä voi olla kulttuuriset erot sen suhteen, koetaanko asioiden puiminen julkisuudessa tärkeäksi. *Niin kuin ihmisissäkin on eroja; että joku ihminen kokee, että hänen asiansa olisi nyt hyvä käsitellä julkisuudessa ja joku toinen kokee, että ei nyt ainakaan julkisuudessa vaan tämä pitää nyt hoitaa toisella tavalla (UP1).*

Aina on olemassa vaara, että uutinen esimerkiksi maahanmuuttajista saattaa tahattomasti vahvistaa väestön keskuudessa vallitsevia ennakkoluuloja ja asenteita kyseistä vähemmistöryhmää kohtaan. Toisinaan uutisen voi kertoa miten päin tahansa, ilman että viesti tavoittaisi vastaanottajan, saati onnistuisi ravistelemaan objektiivisesti katsottuna ei-tosipohjaisia ennakkokäsityksiä. *Toisaalta ei mekään sitten sille mahdeta mitään, että jos joku ihminen on sydänjuuriaan myöten sitä mieltä, että Suomessa ei pitäisi olla pakolaisia. Että käsittelee meidän uutinen millä tavalla tahansa pakolaista tai pakolaisuutta, niin se ruokkii sitä ennakkokäsitystä (UP1).* Tampereen toimituksessa tiedostetaan, että tahatonta ennakkoluulojen lujittamista tapahtuu, ja sen välttäminen on hanka-

laa ellei täysin mahdotonta. Tärkeänä pidetään kuitenkin sitä, että asioita nostetaan rohkeasti esille. *Se on sitten eri asia millä sen (ennakkoluulojen vahvistamisen) pystyy välttämään, että niin ei tapahtuisi. Mutta kyllä mä jotenkin luotan siihen, että jos niistä asioista vaan puhuttaisiin enemmän. Että niistä pitää puhua, niin niistä negatiivisista kuin myös sitten samalla nostaa nimenomaan näitä positiivisia asioita esille (UP2).* Vaikka monikulttuurisuus on tunteita herättävä aihe, ei se ole Tampereen toimituksessa vaikuttanut siihen, että jokin aihe jätettäisiin käsittelemättä. Perusajatuksena on, että kaikki asiat käsitellään, ja aiheiden uutisonnissa pyritään journalistisen hyvän tavan mukaiseen ilmaisuun. *Jos joku siitä pahoittaa mielensä niin pystyy ainakin perustelemaan, minkä takia näin on päädytty uutisoimaan (UP1).*

Sen sijaan, että pyrittäisiin parempaan ”monikulttuurisuusjournalismiin” olisi tärkeämpää pyrkiä sisällyttämään monikulttuurisuus luontevasti osaksi valtaväestöä käsittelevää ”normaalijournalismia”. Stereotypioita ja rasismia voi vähentää jokin arkipäiväinen uutisjuttu, jossa haastateltavana oleva maahanmuuttaja esiintyisi ensisijaisesti vaikkapa kunnan työntekijänä. Tätä ajatusta on pohdittu myös Tampereen toimituksessa, vaikka se harvoin toteutuu käytännössä. *Että siinä voisi ensin kommentoida Pentti ja Sirpa ja sitten joku, jolla on ihan erilainen nimi. Tavallaan integroidaan heidät normaalien suomalaisten joukkoon, mitä he tietysti ovatkin, mutta harvoin siinä roolissa jutuissa valitettavasti (UP1).* Tällaisia uutisia ei tekemäni uutisseurannan aikana Tampereella toimitettu. Syitä tähän voi olla monia; esimerkiksi etnisiin vähemmistöryhmän edustajiin törmää harvemmin vaikkapa katugallupia tehdessä. Toisaalta myös toimittajan voi olla hankalampaa lähestyä henkilöä, jonka valtaväestöön kuuluva toimittaja arvioi olevan ei-suomalaista alkuperää. *Että kun ei ole varma kielitaidosta ja niin edelleen. Että voi olla, että on jotain tällaista peiliin katsomista toimittajilla (UP1).* Aina toimittaja ei myöskään tule välttämättä ajatelleeksi, että johonkin niin sanottuun arkiseen uutisaiheeseen voisi kysyä mielipidettä esimerkiksi maahanmuuttajalta. *Ei tule tällaisissa tavallisissa aiheissa ajatelleeksi edes sitä, että siihen voisi ottaa myös jonkun maahanmuuttajan mukaan... Että lähdetään hyvin helpolla ajattelemaan, että se (uutinen) koskee vain niin sanotusti ”meitä” (UP2).*

#### 5.4 Itse toimitetut efektisähkeet

Toimitin työharjoitteluni aikana neljä efektisähkettä, jotka käsittelivät aiheiltaan maahanmuuttajia, pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoa sekä työperäistä maahanmuuttoa. Osa aiheista nousi toimituksen sisältä ja osa tuli viranomaistiedotteiden kautta. Olen litteroinut uutiset sanasta sanaan alla olevissa kappaleissa analysoitavan uutisen kohdalla, jotta voin havainnollistaa tulkintaani ja arviointia omasta työstäni.

Syksyn kunnallisvaalien alla toimitin radiouutisiin efektisähkeen, joka käsitteli vaaleja maahanmuuttajanäkökulmasta. Aihetta oli toimituksessa käsitelty aikaisempienkin vaalien kohdalla, joten sen päivittäminen oli ajankohtaista. Pyrin saamaan haastateltavaksi henkilön, jolla olisi sekä tarvittavaa faktapohjaista tietoa aiheesta että maahanmuutonäkökulmaa vaaleihin. Päädyin haastattelemaan uutista varten monikulttuurisuustyön johtavaa koordinaattoria. Mielestäni valinta oli onnistunut, koska haastateltava oli alansa asiantuntija, mutta myös itse aikoinaan muualta Suomeen muuttanut. Haastateltava puhui sujuvasti suomea, joten itse en kokenut välillämme olevan kielimuuria. Hän kuitenkin halusi saada kysymykset nähtäväkseen ennen haastattelua, jotta väärinkäsityksiltä vältyttäisiin. Vaikka kysymysten toimittaminen haastateltavalle etukäteen saattaa johtaa valmiiksi mietittyihin suppeisiin vastauksiin, suostuin pyyntöön, koska koin sen olevan haastattelun onnistumisen kannalta tärkeää. Haastateltava saattoi tästä syystä tuntea itsensä myös varmemmaksi, sillä hän vapautui haastattelun lopulla kertomaan näkemyksistään myös laajemmin.

”Kunnallispolitiikka kiinnostaa maahanmuuttajia. Tampereen kaupunginvaltuustoon heitä on ehdolla 15. Ehdokkaiden määrä on hiljalleen kasvanut Suomessa syntyneen uuden maahanmuuttotautaisen sukupolven myötä. Monikulttuurisuustyön johtavan koordinaattorin Maris Reinsonin mukaan maahanmuuttajat haluavat vaikuttaa heille tärkeisiin asioihin, muun muassa korkeaan työttömyyteen ja asuntomarkkinoilla vallitseviin ennakkoluuloihin. Reinsonin mukaan tiellä on kuitenkin esteitä:

’Maahanmuuttajia pitäisi olla huomattavasti enemmän ehdolla, kuin mitä nyt on, mutta ehdolle asettumisen kynnys on vieläkin korkea. Ja tämä yksi syy siihen on varmaankin tämä kielikysymys, eli siis puhutun ja kirjoitetun suomen kielen osaaminen. Se on aikamoinen este ihmisille ja maahanmuuttajille. Ja maahanmuuttajan, tietenkin tulomaasta riippuen, vie vuosia ennen kuin maahanmuuttaja oppii vähi-

tellen ymmärtämään, miten politiikan pyörät tässä maassa pyörivät. Eli ei ole näin yksinkertaista lähteä mukaan esimerkiksi paikallispolitiikkaan.””

(Yle Tampere, 16.10.2008)

Uutinen onnistui mielestäni tuomaan maahanmuuttajien omaa näkökulmaa esiin kun-  
nalliskeskustelun suhteen. Ajatuksia herättävää oli Reinsonin väite maahanmuuttajien  
korkeasta työttömyysasteesta, kun toisaalta uutisoidaan paljon työperäisen maahan-  
muuton kasvusta ja työvoiman tarpeesta. Tein aiheesta seurantasähkeen vaalien tuloksen  
jälkeen.

Tampereen toimituksen uutisissa raportoitiin Punkalaitumen vastaanottokeskuksen  
avaamisen vaiheista useaan otteeseen. Itse toimitin aiheesta efektisähkeen, joka kertoi  
Punkalaitumen nuorille järjestettävästä infopäivästä vastaanottokeskuksen avaamiseen  
liittyen. Aihe tuli toimitettavakseni toimitukseen lähetetyn tiedotteen kautta. Haastelta-  
van valinta tämän uutisen kohdalla ei jättänyt paljoa oman valinnan ja harkinnan varaan.  
Päädyin haastattelemaan henkilöä, joka tiesi kyseisestä tapahtumasta parhaiten.

”Punkalaitumen nuoret saavat tietoa maahanmuuttajien kohtaamisesta. Suomen Pu-  
naisen Ristin järjestämä koulutuspäivä on suunnattu lukiolaisille, ylä-asteen oppi-  
laille ja opettajille. Tilaisuudessa käydään läpi esimerkiksi syitä, joiden vuoksi ala-  
ikäiset turvapaikanhakijat ovat saapuneet. Opettajille kerrotaan myös maahan-  
muuttajaopetuksesta. Tavoite on, että asenneilmapiiri Punkalaitumella pysyisi yhtä  
myönteisenä kuin tähänkin asti, kertoo maahanmuuttajaohjelman kehittämisspäällik-  
kö Johanna Matikainen:

’Mä luulen, että kuitenkin tämä tilanne on Punkalaitumelle tullut aika nopeasti, niin  
varmaan on syytä näin alkuvaiheessa luoda tilaisuuksia, joissa ihmiset voivat kysyä  
niistä asioista, joista he haluavat tietää tai jokaista askarruttaa tai pelottaakin. Niin  
luodaan vain näitä tilaisuuksia, joissa voidaan yhdessä käydä asioita läpi. Periaat-  
teessahan asiat ovat hyvin yksinkertaisia, että ihan sellaisella tavallisen ihmisen tai-  
doilla näissä kohtaamisissa kyllä pärjää. Eli tärkeintä on se, että ollaan tarpeeksi  
uteliaita ja uskalletaan sanoa moi.”

(Yle Tampere, 16.12.2008)

Tämä oli ensimmäisiä uutisia, joiden kohdalla jouduin varsinaisesti miettimään turva-  
paikanhakijan ja pakolaisen eroa. Vaikka käsitteet saattavat tavallisissa keskusteluissa  
esiintyä toistensa synonyymeinä, on niiden oltava kohdallaan uutisjournalismissa.



Tiedot maahanmuuttajamäärien kasvusta Pirkanmaalla herätti keskustelua Tampereen toimituksessa. Eräs toimittaja muisti, että Tampereen vastaanottokeskus suljettiin vain noin vuosi takaperin. Hän ehdotti, että voisın selvitellä oliko keskuksen sulkeminen lopulta kannattava ratkaisu. Kyselin aiheesta maahanmuuttajatyön pääkoordinaattorilta ja selvisi, että parasta aikaa käytiin jo keskusteluja uuden vastaanottokodin perustamisesta alaikäisille turvapaikanhakijoille. Toimitin efektisähkeen haastattelun pohjalta.

”Tampereella keskustellaan turvapaikanhakijoiden vastaanottamisen uudesta aloittamisesta. TE-keskuksen kanssa on neuvoteltu pienimuotoisen vastaanottokodin perustamisesta alaikäisille turvapaikanhakijoille. Tällä hetkellä Tampere sijoittaa vuosittain 70 pakolaista ja lisäksi heidän perheenjäseniään. Tampereen vastaanottokeskuksen lakkauttaminen reilu vuosi sitten oli maahanmuuttajatyön pääkoordinaattori Marja Nyrhisen mukaan lyhytjänteinen ratkaisu:

’Tampere yksin tai mikään kunta yksin ei pysty ratkaisemaan tätä valtion ongelmaa, nyt siinä, että meille tulee turvapaikanhakijoita tulvimalla ovista ja ikkunoista. Tavallaan valtionkin puolelta nyt ehkä tähän ahdinkoon on jouduttu myöskin sen takia, että valtio ei ole ollut kauhean ymmärtäväinen tällaisille lisääntyville kustannuksille, joita tästä toiminnasta kunnille aiheutuu. Ja kun sitä ymmärrystä ei vuosiin ole saatu, niin nyt sitten yhtäkkiä tarvitsisi olla ymmärrystä toisella puolella, niin sitä esimerkiksi pienillä pirkanmaalaisilla kunnilla on löytynyt senkin takia aika vähän.’”

(Yle Tampere 28.1.2009)

Jälkeenpäin ajateltuna uutinen on sisällöltään informatiivinen, mutta hyvin viranomaislähtöinen. Mikäli aiheesta olisi voinut tehdä pidemmän jutun, olisi toisen haastateltavan kautta voinut tuoda aiheeseen monipuolisempia näkökulmia. Tällaisenaan efektisähke luo jopa käsitystä turvapaikanhakijoista hallitsemattomana virtana, joka aiheuttaa niin kunnille kuin valtiolle useita ongelmia. Haastateltavan sanavalinnat, esimerkiksi ’tulvimalla ovista ja ikkunoista’ ja ’ahdinkoon on jouduttu’ ovat negatiivisesti vääristyneitä. Tämän vuoksi uutinen on omiaan luomaan kielteistä kuvaa turvapaikanhakijoista. Toimittajan kannalta on ongelmallista, ettei aina voi vaikuttaa haastateltavan käyttämiin sanavalintoihin, etenkin jos ne sisältävät tietoa, jota ei voi jättää uutisesta pois.

Toimitin myös yhden efektisähkeen, jonka aiheena on unkarilaisten sairaanhoitajien palkkaaminen Virtain kaupungin hoitajapulaa helpottamiseksi. Uutisaihe tuli toimituk-

sen ulkopuolelta. Haastattelin efektiä varten Virtain terveyskeskuksen talouspäällikköä, joka osasi kertoa tilanteesta parhaiten.

”Virtain kaupunki etsii hoitajapulaan apua Unkarista. Kolmen unkarilaisen sairaanhoitajan on tarkoitus aloittaa työskentely terveyskeskuksen vuodeosastolla helmimaaliskuun vaihteessa. Lisäksi yksi hoitaja saapune kesällä. Kotouttamisjakson jälkeen hoitajien kanssa on tarkoitus sopia vakinaiset työsopimukset. Virtain terveyskeskuksen talouspäällikkö Marjatta Iivosen mukaan tarvetta on myös lääkärin ja hammaslääkärin palkkaamiseksi:

’Me olemme jo viime vuonna yrittäneet saada hoitajia normaalilla hakumenettelyllä ja huonolla menestyksellä. Ja lähivuosina ja tänä vuonna jää sairaanhoitajia eläkkeelle entistä suuremmissa määrin, kun suuret ikäluokat poistuvat työmarkkinoilta. Eli me olemme lähteneet ennakoimaan sitä tilannetta, että ei jouduta tilanteeseen, jossa on vaarana että me ei voida tarjota asukkaille niitä palveluja, joita he tarvitsevat. Eli perusturvalautakunnan velvollisuutena on huolehtia riittävästä työvoimasta. Ja tässä on lähdetty ajatuksella, että jos ei me löydetä Suomesta niin sitten meidän täytyy yrittää saada muualta työvoimaa.’”

(Yle Tampere, 30.1.2009)

Hoitajien kansalaisuuden mainitseminen oli uutisen ymmärtämisen kannalta aiheellista. Yhteenvetona kaikista edellä olevista efektisähkeistä voin todeta, että toiset uutisista onnistuivat paremmin kuin toiset. Näkökannoiltaan monipuolisin ja toimitukselliselta prosessiltaan antoisin on maahanmuuttajien kiinnostuksesta kunnallisvaaleihin kertonut uutinen. Kaikki aiheet olivat kuitenkin mielenkiintoisia ja erilaisia. Koen myös oppineeni jokaisen efektisähkeen toimittamisesta uusia asioita.

## 6 YHTEENVETO JA POHDINTA

Olen tarkastellut monikulttuurisuutta käsitteleviä uutisia Tampereen radion ja Hämeen uutisten toimituksessa. Tärkein havainto, joka nousi esiin uutisaineistoa ja haastatteluja analysoidessa, on uutisten viranomaislähtöisyys. Suurin osa monikulttuurisista uutisaiheista tulee toimitukseen viranomaisten taholta. Toimittajat myös haastattelevat uutisissa pääsääntöisesti vain viranomaislähteitä, minkä vuoksi uutisointi jää tältä osin yksipuoliseksi. Maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen oma ääni ja heille itselleen tärkeät asiat eivät tule uutisissa esille. Suurimpana syynä tähän pidetään sitä, että vähemmistöryhmät eivät juurikaan ota yhteyttä toimitukseen ja tuo itse esiin aiheita, jotka he kokevat tärkeiksi. Tämän taustalla voi olla monia syitä, kuten tietämättömyyttä siitä, miten tiedotusvälineiden kanssa toimitaan. Toimituksessa tiedostetaan asia ja siihen liittyvät ongelmat.

Etnisten ja kielellisten vähemmistöryhmien integrointi osaksi niin sanottua normaali-journalismia on tärkeää. Tämä edistää etnisten vähemmistöjen ja maahanmuuttajien näkemistä yhtenä ”meistä”, mikä puolestaan vähentää vähemmistöihin kohdistuvia ennakkoluuloja sekä kaventaa eri kulttuurien välistä välimatkaa. Tampereen toimituksen uutisissa vähemmistöryhmät eivät kuitenkaan esiintyneet pääsääntöisesti valtaväestöä käsittelevissä uutisissa.

### 6.1 Monikulttuurisuus on toimittajalle haaste

Monikulttuurisessa yhteiskunnassa toimittajan tehtävä on vaativa. Haasteita ja rajoituksia työhön tuovat tiukat aikataulut, jolloin vaihtoehtoisten näkökulmien ja haastateltavien etsinnälle jää vähän aikaa. Lisäksi radio välineenä rajoittaa suomen kieltä puhumattomien henkilöiden käyttöä haastattelulähteinä uutisjutuissa. Toisinaan myös uutistyyppin suppea muoto estää eri näkökulmien esille tuomisen. Toimittajan tärkeimpiä tehtäviä on kuitenkin uusien aiheiden esiin nostaminen sen sijaan, että tyydyttäisiin ainoastaan valmiiksi annettuihin aiheisiin. Asioita on myös pyrittävä käsittelemään mahdollisimman monipuolisesti uutisen muodon ja välineen asettamien rajoitusten puitteissa.

Maahanmuuttajista uutisoitaessa kyseessä on suhteellisen uusi ilmiö. Journalistien on löydettävä uusia tapoja kirjoittaa aiheesta, koska valmiita sääntöjä ei ole (Pakolainen 2/2007). Monipuolinen uutisointi vähemmistöryhmistä edellyttää toimittajalta perinteiksi muodostuneista ajatusmalleista ja rutiineista poikkeamista. Käytännön toimitustyössä toimittajalta vaaditaan rohkeaa lähestymistapaa monikulttuurisia aiheita kohtaan. Ennen kaikkea toimittajalla on oltava halua ja kykyä pyrkiä näkemään maailma toisen silmin.

## 6.2 Tulevaisuuden näkymiä

Jatkon kannalta olisi mielenkiintoista selvittää, miten etnisten, kielellisten ja kulttuuristen vähemmistöryhmien edustajat on integroitu osaksi uutisia, jotka eivät suoranaisesti kerro monikulttuurisuudesta. Entä olisiko Tampereen toimituksessa sittenkin tarvetta tarkemmalle ohjeistukselle monikulttuurisia aiheita käsittelevässä uutisoinnissa?

Maahanmuuttajamäärien kasvaessa on luultavaa, että he tulevat yhä useammin luontevasti osaksi uutisia, jotka eivät kerro suoranaisesti heistä itsestään. Näin arvioidaan myös Tampereen toimituksessa. *Kyllä se varmasti vaikuttaa, että enemmän tulee myös heidän ääni kuuluviin. Ja varmaan myös niin, että osaavat pitää puolensa paremmin niin sanotusti (UP2).* Myös maahanmuuttajataustaiset toimittajat voivat tuoda oman panoksensa ja tuoreita näkökulmia monikulttuurisuutta käsittelevään journalismiin. Siihen saakka olisi toimittajien aktiivisesti otettava yhteyttä maahanmuuttajatahoihin ja pyrittävä ottamaan selvää, mitkä asiat viranomaiset mahdollisesti jättävät tiedottamatta.

## LÄHTEET

## AINEISTOLÄHTEET:

Koivuniemi, Pasi 2009. Maakuntaradion uutispäällikkö, Yleisradio Tampere. 2.2.2009 nauhoitettu haastattelu.

Ojala, Riitta-Liisa 2009. Maakuntaradion uutispäällikkö, Yleisradio Tampere. 2.2. 2009 nauhoitettu haastattelu.

Yle Tampere. Radio ja tv-uutisia 51 kappaletta. 1.9.2008 – 31.1.2009.

## TEORIALÄHTEET:

BBC 2011. Policy on diversity and equal opportunities. Luettu ja tulostettu 19.3.2011.  
<<http://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/policies/diversity.shtml>>

BBC 2011. Mission and values. Luettu ja tulostettu 19.3.2011.  
<<http://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/purpose/>>

Helminen, Marjut 1996. Etniset vähemmistöt – maahanmuuttajat – ulkomaalaiset. Kuinka raportoida? Käytännön aineistoa journalistille. Painotalo Aurainen Oy. Forssa.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yliopistopaino, Helsinki.

Horsti, Karina 2005. Vierauden rajat. Monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalistissa. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print. Tampere.

Huovila, Tapani 2005. Toimittaja – tiedon etsijä ja vaikuttaja. WSOY.

Härmä, Olli-Pekka 2007. Mustavalkoista mediaa. Pakolainen 02/2007, 6-9.

Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö 2011. Monikulttuurisuutta ja kulttuuripolitiikkaa koskevaa käsitteitä. Luettu ja tulostettu 23.1.2011.

<<http://www.cupore.fi/monikulttuurisuuskasitteet.php>>

Kunelius, Risto 2003. Viestinnän vallassa – johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin. WSOY.

Kunnat 2011. Monikulttuurisuus ja maahanmuutto. Julkaissut: Jaana Halonen 20.1.2010. Luettu ja tulostettu 23.1.2011

<<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/aek/maahanmuutto/Sivut/default.aspx>>

Lehto, Annukka 2006. Moniäänisyys esiin journalismissa. Monitori 03/2006, 32-33.

Luostarinen, Heikki 2007. Toisen silmin. Suomen Lehdistö 03/2007, 15.

Pakkanen-Vesa, Anna-Maija 2000. Hankala aihe: maahanmuuttajat. Yliopisto 15/2000, 18-19.

Petrell, Natasha 2004. Etniset vähemmistöt osaksi arkista uutisointia. Monitori 01/2004, 35.

Pietikäinen, Sari 2002.

Raittila, Pentti (toim.) 2002. Etnisyys ja rasismi journalismissa. Vammalan kirjapaino Oy. Vammala.

Raittila, Pentti (toim.) 2007. Keskusteluja etnisyydestä mediassa. Suomalaisten, maahanmuuttajien ja tutkijoiden tulkintoja. CityOffset Oy. Tampere.

Toiviainen, Hanna 2001. Media ei kerro maahanmuuttajien arjesta. Pakolainen 04/2001, 56-57.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

YLE 2011. Yle yhtiönä – Arvot ja strategia. Luettu ja tulostettu 19.3.2011

<[http://avoinyle.fi/www/fi/arvot\\_ja\\_strategia/ysten\\_strategia.php](http://avoinyle.fi/www/fi/arvot_ja_strategia/ysten_strategia.php)>